

הלכות שופר (סוכה ולולב) פרק ב

פרק ב

החייבים בשופר

א.

הכל חייבין לשמוע קול שופר, כהנים לויים וישראלים וגרים ועבדים משוחררים.

אבל נשים ועבדים וקטנים - פטורין.

מי שחציו עבד וחציו בן חורין, וטומטום, ואנדרגיס - חייבין:

ב.

כל מי שאינו חייב בדבר - אינו מוציא את החייב ידי חובתו.

לפיכך אשה או קטן שתקעו בשופר - השומע מהן לא יצא.

אנדרגיס - מוציא את מינו, ואינו מוציא את שאינו מינו.

טומטום - אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו, שהטומטום שנקרע,

אפשר שיימצא זכר ואפשר שיימצא נקבה:

ג.

וכן, מי שחציו עבד וחציו בן חורין - אינו מוציא אפילו לעצמו, שאין צד

עבדות שבו מוציא צד חירות שבו, אלא כיצד יצא ידי חובתו? שישמע מבן

חורין שיתקע לו:

ד.

המתעסק בתקיעת שופר להתלמד - לא יצא ידי חובתו.

וכן השומע מן המתעסק - לא יצא.

נתכוון שומע לצאת ידי חובתו, ולא נתכוון התוקע להוציא, או שנתכוון התוקע להוציא ולא נתכוון השומע לצאת - לא יצא ידי חובתו, עד שיתכוון שומע ומשמיע:

ה.

מי שתקע ונתכוון להוציא כל השומע תקיעתו, ושמע השומע ונתכוון לצאת ידי חובתו - יצא, אף על פי שאין התוקע מתכוון לזה פלוני ששמע תקיעתו ואינו יודעו, שהרי נתכוון לכל מי שישמענו.

לפיכך מי שהיה מהלך בדרך, או יושב בתוך ביתו, ושמע התקיעות משליח ציבור - יצא, אם נתכוון לצאת, שהרי שליח ציבור מתכוון להוציא את הרבים ידי חובתן:

ראש השנה שחל בשבת

א.

אין תוקעים בר"ה שחל בשבת

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת - אין תוקעין בשופר בכל מקום, אף על פי שהתקיעה משום שבות.

ומן הדין היה שתוקעין, יבוא עשה של תורה וידחה שבות של דבריהם, ולמה אין תוקעין? גזירה שמא יטלנו בידו ויוליכו למי שיתקע לו, ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים, או יוציאו מרשות לרשות, ויבוא לידי איסור סקילה,

שהכל חייבין בתקיעה ואין הכל בקי אין לתקוע:

ז.

תינוקות

התינוקות שלא הגיעו לחינוך - אין מעכבין אותן מלתקוע בשבת שאינה יום טוב של ראש השנה, כדי שילמדו.

ומותר לגדול להתעסק עמהן כדי ללמדן ביום טוב, בין קטן שהגיע לחינוך בין קטן שלא הגיע לחינוך, שהתקיעה אין איסורה אלא משום שבות:

בירושלים כשהיה שם ב"ד הגדול

ח.

כשגזרו שלא לתקוע בשבת, לא גזרו אלא במקום שאין בו בית דין, אבל בזמן שהיה המקדש קיים, והיה בית דין הגדול בירושלים, היו הכל תוקעין בירושלים בשבת כל זמן שבית דין יושבין.

ולא אנשי ירושלים בלבד, אלא כל עיר שהיתה בתוך תחום ירושלים

- והיתה רואה ירושלים, לא שתהיה בתוך הנחל,

- והיתה שומעת קול תקיעת ירושלים, לא שתהיה בראש ההר,

- והיתה יכולה לבוא לירושלים, לא שיהיה נהר מפסיק ביניהן,

אנשי אותה העיר היו תוקעין בשבת כירושלים, אבל בשאר ערי ישראל לא היו תוקעין:

בית דין קבוע

ט.

ובזמן הזה שחרב המקדש, כל מקום שיש בו בית דין קבוע, והוא שיהיה סמוך בארץ - תוקעין בו בשבת.

ואין תוקעין בשבת אלא בבית דין שקידשו את החודש, אבל שאר בתי דינים - אין תוקעין בהן אף על פי שהן סמוכין.

ואין תוקעין אלא בפני בית דין בלבד כל זמן שהן יושבין, ואפילו ננערו לעמוד ולא עמדו תוקעין בפניהן, אבל חוץ לבית דין אין תוקעין. ולמה תוקעין בפני בית דין? מפני שבית דין זריזין הן, ולא יבואו התוקעין להעביר השופר בפניהן ברשות הרבים, שבית דין מזהירין את העם ומודיעין אותן:

יום טוב שני

י.

בזמן הזה שאנו עושים שני ימים בגלויות - כדרך שתוקעין בראשון תוקעין בשני.

ואם חל יום ראשון להיות בשבת, ולא היה במקום בית דין הראויים לתקוע - תוקעין בשני בלבד: